

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАФЕДРА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

перший проректор

з науково-педагогічної роботи

доц. Гусев С.О.

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Наукове письмо іноземною мовою

підготовки доктора філософії
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 032 – Історія та археологія
Освітньо-наукова програма «історія та археологія»
Факультет історії, права і публічного управління

Вінниця – 2021

Робоча програма з обов'язкової навчальної дисципліни «**Наукове письмо іноземною мовою**» для підготовки доктора філософії зі спеціальності 032 – історія та археологія.

Мова навчання – українська

«27» 08 2021 р. – 14 с.

Розробники: *Яцишин О.М.*, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики навчання іноземних мов;
Зарічанська Н.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики навчання іноземних мов;
Матієнко О.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики навчання іноземних мов;

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри методики навчання іноземних мов

Протокол від 27.08.2021 р. № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Яцишин О.М.)

Розглянуто і схвалено на засіданні навчально-методичної комісії факультету іноземних мов ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського

Протокол від 30.08.2021 р. № 1

Голова

(підпис)

(Мельник Т.М.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<u>Кількість кредитів</u> – 3	Галузь знань 03 – Гуманітарні науки		
<u>Розділів</u> – 1	Спеціальність 032 – історія та археологія Освітньо-наукова програма «історія та археологія»	<i>Обов'язкова</i>	
<u>Тем</u> – 5		Рік підготовки: 1-й	
<u>Загальна кількість годин</u> – 90; <u>з них аудиторних</u> – 30 / 10			
<u>Тижневих годин для денної форми навчання:</u> аудиторних – 2 самостійної роботи слухача – 5			
<u>Індивідуальне науково-дослідне завдання</u> – не передбачене			
		Семестр 2-й	
		Лекції	
		–	–
		Практичні	
		30	10
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60	80
		Індивідуальні завдання:	
		–	
		Вид контролю: <i>екзамен</i>	
	Ступінь вищої освіти: <i>Доктор філософії</i>		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи (%) становить: 30/70 на денній формі та 15/85 на заочній формі.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. **Метою** вивчення дисципліни «Наукове письмо іноземною мовою» здобувачами наукового ступеня доктора філософії, які навчаються на 1 курсі аспірантури, є формування низки мовних і мовленнєвих компетентностей на рівні (B2 та вище відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти), достатньому для представлення результатів наукових досліджень іноземною мовою (англійською, німецькою, французькою) у письмовій формі, розуміння змісту іншомовних текстів відповідного наукового спрямування, користування іншомовними джерелами новітньої інформації для реалізації потреб науково-дослідної діяльності.

2.2. **Завдання** вивчення курсу «Наукове письмо іноземною мовою» конкретизують його мету і полягають в тому, аби в результаті її засвоєння здобувачі наукового ступеня доктора філософії змогли:

- 1) розширити й удосконалити мовні та мовленнєві компетентності з іноземної мови, набуті під час навчання на інших освітніх рівнях;
- 2) адекватно сприймати, інтерпретувати та відбирати релевантну інформацію в іншомовних друкованих матеріалах наукового спрямування;
- 3) засобами іноземної мови висловлювати у письмовій формі власну думку, дискутувати, аргументувати свою точку зору, погоджуватися / не погоджуватися з думкою інших осіб щодо широкого кола проблем освітньої та наукової тематики;
- 4) робити прямий та зворотний переклад наукових текстів;
- 5) реферувати науково-популярну літературу та літературу з обраного напрямку наукових досліджень, складати анотації;
- 6) знати процедури працевлаштування, володіти ефективними стратегіями (само)презентації, писати резюме, автобіографію, рекомендації, заповнити анкету іноземною мовою;
- 7) вести листування та обмінюватися інформацією з питань освітньої і науково-дослідної діяльності;
- 8) ефективно взаємодіяти у професійній галузі з представниками інших мовних спільнот, знати і враховувати під час письмового спілкування особливості їхньої культури і мовної поведінки;
- 9) поглиблювати власні предметні знання з галузі спеціалізації, реалізовувати академічні потреби через доступ до іншомовних джерел професійно значущої інформації, володіти прийомами її аналізу, інтерпретації, вираження в письмовій формі;
- 10) володіти прийомами і стратегіями автолінгводидактичної діяльності, ефективно організувати й регулювати самоосвітню діяльність;
- 11) уміти користуватись двомовними (багатомовними) словниками, системами машинного перекладу.

2.3. Компетентності.

2.3.1. Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

2.3.2. Фахові компетентності:

- Здатність застосовувати інформаційні, телекомунікаційні, інноваційні технології, сучасні електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, педагогічній та навчальній діяльності.
- Здатність усно, письмово і візуально презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами, добре розуміти іноземні наукові тексти за напрямом історичних досліджень.
- Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

2.4. Програмні результати навчання.

По завершенню вивчення курсу «Наукове письмо іноземною мовою» здобувачі СВО доктора філософії повинні:

ПРН 06. Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, теоретичні та прикладні проблеми історичної науки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у наукових фахових виданнях та реалізовувати в історичних проектах;

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Особливості мови наукового письма.

Тема 1. Лексичне наповнення академічних текстів. Типи словосполучень, які вживаються в іншомовних текстах наукової тематики: іменниково-прикметникові сполучення; дієслівні словосполучення; прийменникові словосполучення; усталені вирази. Умовний спосіб: тип 0 / тип 1.

Тема 2. Особливості представлення інформації у писемному науковому мовленні. Способи вираження: точок зору та ідей; цілей дослідження та вивчення; отриманих результатів; ступеня переконаності в точності фактів та ідей. Умовний спосіб: тип 2 / тип 3.

Тема 3. Типи писемної наукової продукції та її мовні, композиційні, стилістичні особливості. Тези доповідей. Анотації. Наукові статті. Монографії. Дисертації. Складносурядне речення.

Тема 4. Написання наукових статей іноземною мовою. Принципи оформлення: назви статті, анотації, огляду наукових джерел з обраної тематики, задіяних прийомів і методів, основного змісту й аргументації, висновків і посилань. Типи складнопідрядних речень.

Тема 5. Рецензування наукових текстів та академічна доброчесність. Експертна оцінка (відгуки колег). Системи машинної перевірки автентичності змісту наукових текстів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лк	пз	інд	СРС		лк	пз	інд	СРС
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>
РОЗДІЛ 1. Особливості мови наукового письма.										
<i>Тема 1.</i> Лексичне наповнення академічних текстів.	18		6		12	18		2		16
<i>Тема 2.</i> Особливості представлення інформації у писемному науковому мовленні.	18		6		12	18		2		16
<i>Тема 3.</i> Типи писемної наукової	18		6		12	18		2		16

продукції та її мовні, композиційні, стилістичні особливості.									
<i>Тема 4.</i> Написання наукових статей іноземною мовою.	18		6		12	18		2	16
<i>Тема 5.</i> Рецензування наукових текстів та академічна доброчесність.	18		6		12	18		2	16
Разом за Розділом 1	90		30		60	90		10	80
Усього годин	90		30		60	90		10	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	<i>Лексичне наповнення академічних текстів.</i> Типи словосполучень, які вживаються в іншомовних текстах наукової тематики: іменниково-прикметникові сполучення; дієслівні словосполучення; прийменникові словосполучення; усталені вирази. Умовний спосіб: тип 0 / тип 1.	6	2
2.	<i>Особливості представлення інформації у писемному науковому мовленні.</i> Способи вираження: точок зору та ідей; цілей дослідження та вивчення; отриманих результатів; ступеня переконаності в точності фактів та ідей. Умовний спосіб: тип 2 / тип 3.	6	2
3.	<i>Типи писемної наукової продукції та її мовні, композиційні, стилістичні особливості.</i> Тези доповідей. Анотації. Наукові статті. Монографії. Дисертації. Складносурядне речення.	6	2
4.	<i>Написання наукових статей іноземною мовою.</i> Принципи оформлення: назви статті, анотації, огляду наукових джерел з обраної тематики, задіяних прийомів і методів, основного змісту й аргументації, висновків і посилань. Типи складнопідрядних речень.	6	2

5.	<i>Рецензування наукових текстів та академічна доброчесність. Експертна оцінка (відгуки колег). Системи машинної перевірки автентичності змісту наукових текстів.</i>	6	2
УСЬОГО ГОДИН		30	10

6. Теми лабораторних занять
Навчальним планом не передбачено

7. Теми індивідуальних занять
Навчальним планом не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	<i>Лексичне наповнення академічних текстів. Типи словосполучень, які вживаються в іншомовних текстах наукової тематики: іменниково-прикметникові сполучення; дієслівні словосполучення; прийменникові словосполучення; усталені вирази. Умовний спосіб: тип 0 / тип 1.</i>	12	16
2.	<i>Особливості представлення інформації у писемному науковому мовленні. Способи вираження: точок зору та ідей; цілей дослідження та вивчення; отриманих результатів; ступеня переконаності в точності фактів та ідей. Умовний спосіб: тип 2 / тип 3.</i>	12	16
3.	<i>Типи писемної наукової продукції та її мовні, композиційні, стилістичні особливості. Тези доповідей. Анотації. Наукові статті. Монографії. Дисертації. Складносурядне речення.</i>	12	16
4.	<i>Написання наукових статей іноземною мовою. Принципи оформлення: назви статті, анотації, огляду наукових джерел з обраної тематики, задіяних прийомів і методів, основного змісту й аргументації, висновків і посилань. Типи складнопідрядних речень.</i>	12	16
5.	<i>Рецензування наукових текстів та академічна доброчесність. Експертна оцінка (відгуки колег). Системи машинної перевірки автентичності змісту наукових текстів.</i>	12	16
УСЬОГО ГОДИН		60	80

9. Індивідуальні завдання.

Навчальним планом не передбачено

10. Методи навчання

В основі методики викладання дисципліни «Наукове письмо іноземною мовою» лежить особистісно-діяльнісний комунікативний підхід, який базується на використанні релевантних потребам слухачів автентичних матеріалів та моделюванні реальних комунікативних ситуацій, що сприяють засвоєнню мовних одиниць у типових комунікативних контекстах і створюють реальні умови писемного спілкування.

Основними принципами навчання здобувачів наукового ступеня доктора філософії іноземної мови є:

- принцип комунікативно-мовленнєвої спрямованості;
- принцип урахування особливостей рідної мови;
- принцип домінуючої ролі вправ, зокрема й на переклад;
- принцип навчання на основі мовленнєвих зразків;
- принцип поєднання мовних вправ з мовленнєвою практикою;
- принцип взаємозв'язку основних видів мовленнєвої діяльності;
- принцип апроксимації іншомовної діяльності;
- принцип професійної спрямованості навчального матеріалу;
- принцип інтенсивності початкового етапу навчання.

Викладання дисципліни «Іноземна мова у науковому спілкуванні» базується на комплексному засвоєнні змісту низки фахових дисциплін та основ наукових досліджень, що забезпечує розвиток міжпредметних зв'язків у навчанні. Окрім набуття здобувачами наукового ступеня доктора філософії іншомовних та предметних фахових знань, програма курсу передбачає поглиблення їхньої лінгвокраїнознавчої та соціокультурної компетентностей, що допоможе усунути можливі бар'єри спілкування під час міжкультурної комунікації.

11. Критерії та методи оцінювання

Підсумкова оцінка з курсу формується на підставі двох складових – **1)** результатів поточної діяльності та **2)** результатів підсумкової діагностики знань (*екзамен*). Обидві складові загальної підсумкової оцінки мають самостійне значення, для чого програмний матеріал розмежовують за змістом у часі й виділяють відповідні форми контролю: *поточний* і *підсумковий*.

Під час поточного оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів наукового ступеня доктора філософії враховується: відвідування ними занять та активність під час їх проведення. Крім того, бали нараховуються за виконання слухачами *самостійної роботи*.

Формами поточного контролю є: усне та письмове опитування, тестування, виконання письмових робіт (оцінювання – **від 1 до 5 балів**).

На *практичних заняттях* оцінюються:

- рівень розвитку в аспірантів навичок іншомовного наукового письма (розуміння стилістичних і структурно-змістових особливостей іншомовних наукових текстів);
- володіння структурою мови (граматична компетентність у межах окреслених тем з граматики);
- рівень засвоєння й використання активного вокабуляру; орфографічна та орфоепічна компетентність в межах тематичних вокабулярів;
- навички функціонального читання, розуміння автентичних академічних текстів з підручників, газет, журналів та Інтернет-джерел;
- реферативні навички, здатність розуміти ідею, сутність, деталі відповідних наукових текстів та розпізнавати інформацію в ході обговорень, дебатів, бесід із загальних питань професійного напрямку; рівень володіння відповідним фактичним матеріалом.

По завершенню курсу аспіранти виконують письмову контрольну роботу, яка оцінюється **від 1 до 10 балів**.

Оцінювання *самостійної роботи*:

- опрацювання оригінального іншомовного джерела для підготовки домашнього читання з обов'язковим веденням тематичного словника;
- написання різних зразків наукових текстів та їхніх структурних одиниць;
- робота на платформах дистанційного навчання.

Підсумковий (семестровий) контроль (*екзамен*) – **30 балів**.

Результат освітньої діяльності здобувачів наукового ступеня доктора філософії оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, 100-бальною, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
<p align="center">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Відмінне виконання завдання у повному обсязі з мінімальною кількістю помилок і неточностей, що свідчить про: досконале засвоєння матеріалу; відмінне володіння мовленнєвими навичками; аргументоване й логічне викладення змісту в усній / письмовій формі; вільне оперування термінами й поняттями; виявлення творчих здібностей у процесі засвоєння та користування мовою.</p>	<p align="center">ВИСОКИЙ</p>
<p align="center">В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Належним чином та в повному обсязі виконане завдання, що містить окремі (лексичні / граматичні / стилістичні / орфографічні / фонетичні) помилки, що свідчить про: добре володіння практичними навичками та вміннями іноземної мови; здатність аргументовано й логічно розкрити більшість основних положень теми; виявлення розуміння сутнісного змісту понять; здатність давати адекватні за змістом та лінгвістичним оформленням відповіді на поставлені питання іноземною мовою.</p>	<p align="center">ВИСОКИЙ</p>
<p align="center">С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Аспірант усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Аспірант спроможний аргументувати застосування певної методичної дії під час розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p align="center">ДОСТАТНІЙ</p>

<p align="center">D 60-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Неповністю виконане завдання / завдання, яке містить певну кількість помітних лексичних і граматичних помилок, що загалом свідчить про: рівень іншомовних знань, сформованість мовленнєвих навичок, які задовольняють мінімальні критерії; відсутність розуміння змісту основних понять, погане володіння термінологічним апаратом теми; недостатньою мірою виявлену активність в комунікативних ситуаціях та неналежну старанність під час виконання індивідуальних завдань і самостійної роботи; відсутність творчого підходу в опануванні змісту дисципліни, переважно репродуктивний характер навчальної роботи.</p>	<p align="center">ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p align="center">E 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p align="center">НИЗЬКИЙ</p>
<p align="center">F_x 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Невиконане завдання / завдання, що містить велику кількість суттєвих лексичних і граматичних помилок, що в цілому свідчить про: оволодіння програмним матеріалом на рівні елементарного розпізнання; відсутність системного розуміння структури мови та сформованих мовленнєвих умінь і навичок; поверхове розуміння і пояснення змісту понять, термінів, окремих питань, які розглядалися; пасивність під час обговорення питань теми на аудиторних заняттях; відсутнє виконання завдань для самостійної роботи.</p>	<p align="center">НЕЗАДОВІЛЬНО</p>
<p align="center">F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p align="center">НЕЗАДОВІЛЬНО</p>

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

<p align="center">Поточне тестування та самостійна робота</p>	<p align="center">Підсумковий контроль (екзамен)</p>	<p align="center">Сума</p>
---	--	----------------------------

Розділ 1					Всього 70	30	100
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5			
14	14	14	14	14			

13. Методичне забезпечення навчального курсу

«Наукове письмо іноземною мовою»:

1. Биконя О.П. Ділова англійська мова: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.П. Биконя. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 312 с.
2. Бориско Н.Ф. Бізнес-курс німецької мови / Н.Ф. Бориско. – К.: Логос, 2005. – 352 с.
3. Буданов С.І. Geschäftsdeutsch. Ділова німецька мова / С.І. Буданов, О.М. Тріщ. – Харків: Торсінг Плюс, 2006. – 112 с.
4. Матвишин В. Г., Ховтун В. П. Бизнес-курс французского языка: Учебное пособие / [под общей ред. В. Г. Матвишина]. – К.: ООО «ИП Логос-М», 2007. – 384 с.
5. Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма: Навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. / Т.В. Яхонтова. – Вид. 2-ге. – Львів: ПАІС, 2003. – 220 с.

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Bogolepova S., Gorbachev V., Groza O., Ivanova A. English for academics. Book 2. Cambridge University Press, 2015. – 171 p.
2. English for Academics. Book 1. – Cambridge University Press, 2014. – 175 p.
3. Hering A. Geschäftskommunikation. Деловая переписка и переговоры по телефону. Учебное пособие / А. Hering, М. Matussek. – К.: Методика, 2000. – 240 с.
4. Mascull B. Business Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2002. – 172 p.
5. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. – Cambridge University Press, 2008. – 176 p.
6. Murphy R. English Grammar in Use. 2nd edition. Cambridge University Press, 2002. – 343 p.
7. Thaine C. Cambridge Academic English: An integrated skills course for EAP. Student's Book. Intermediate. – Cambridge University Press, 2012. – 176 p.
8. Бахов І.С. English for Post-Graduate Students. Англійська мова для аспірантів та здобувачів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.С. Бахов. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 276 с.
9. Бондар Т.І., Кириченко З.Ф. та ін. Англійська мова для аспірантів та наукових співробітників: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т.І. Бондар, З.Ф. Кириченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.

10. Бориско Н.Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. Німецький язык: уровень совершенства / Н.Ф. Бориско. – К.: ООО «ІП Логос-М», 2010. – 528 с.
11. Бориско Н.Ф. Бізнес-курс німецької мови / Н.Ф. Бориско. – К.: Логос, 2005. – 352 с.

Допоміжна:

1. McCarthy M. English Vocabulary in Use. Elementary / M. McCarthy, F. O'Dell. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. – 168 p.
2. Redman S. English Vocabulary in Use. Pre-intermediate and intermediate / S. Redman. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 264 p.
3. Бахов І.С. Практикум з граматики англійської мови. English Grammar Practice [Електронний ресурс]: навч.-метод. Розробка / І.С. Бахов. – електронний текст у форматі .pdf. – К.: МАУП, 2001. – 126 с.
4. Бородин С.Д. Английский язык для аспирантов. Учебное пособие. / С.Д. Бородин, К.А. Малежик – К.: «Центр учебной литературы», 2013. – 408 с.
5. Гошовська Л.М. Англійська мова: навч. посіб. для спеціалістів та магістрів спеціальності «Фізична реабілітація» / Л.М. Гошовська, Н.А. Юрко. – Л.: Видавництво «Компанія “Манускрипт”», 2015. – 100 с.
6. Ільченко О.М. Англійська мова для науковців [Електронний ресурс]: підручник для науковців, студентів старших курсів, аспірантів / О.М. Ільченко. – електронний текст у форматі .pdf. – К.: АТ «КоДр», 1996. – 243 с.
7. Карпусь А.К. Ділова німецька мова: Навчальний посібник для дистанційного навчання / А.К. Карпусь. – К.: Університет «Україна», 2006. – 282 с.
8. Кузнецова Л. Г. Methods of teaching scientific communication: навч.-метод. посіб. до курсу «Основи наукової комунікації англійською мовою» / Л. Г. Кузнецова. – Черкаси: Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 147 с.
9. Максимчук В.М., Дудок Р.І. Англійська мова для аспірантів та науковців гуманітарно-природничих спеціальностей університетів. “English for PhD Students”: Підручник / В.М. Максимчук, Р.І. Дудок. – Львів: 2006. – 232 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.englishclub.com/business-english/>
2. www.better-english.com/exerciselist.html
3. www.businessenglishpod.com/
4. <http://www.sprachenlernen24-businesskurse.de/business-deutsch/>